

אף אם היה מתברר א"כ שהיה לו שמ"ח ולא נשתקע ג"כ יש מקום גדול להקל כיון שלא היה נודע מזה במקום כו"נ וכמנ"ל ג"כ בשם הג"ז :

כ"ד היתוב בנחיצה מברכו בגח"ס משה נחום ירושלמיסקי החופ"ק.

סימן כב תשובה

לכבוד ידידי הרב הסאור הגדול חו"ב ויה רענן וכי כוהר"ר לוי יצחק לעסביהסקי ג"י האבר"ק סטילא חהנא דבי נשיאה הנאבר"ק סטאניסלאב ברין ג"פ שערער ערלי רב א' :

השגתי מכתבו וחשתי להשיבו על אחר בנה"י מפני כבוד התורה ולומדי' ולמען השלום בדבר הג"פ שסדרו כדת וכתבו שמו אהרן ושם האשה פעסיה דמחקריא פעסל וזתה מערער ר"א ע"פ ששמע מכתה אנשים ששמו מפי המגרש שהיה נקרא צפי הרבה אנשים בשם ארז וכן הוא נקרא במקום דירתו ומדוע השמישו כינוי ארז כן שמע המערער שהאשה נקראת פאליניא כדרך המתחדשים המשיגים שמויהם לשמות הא"י דג"כ היה להם לכתבו ונקראתי כל כת"י הרב המערער שיח' ואינו כדאי להשיב על דבריו יען גם לפי כתבו לא שמע רק חששות וזהירות לכתחלה ואיך לא חש למאודו של ר"ת למערער על גם שסדרו צ"ד מובהק וראיתי ג"כ הגב"ע דתם מהעדים הר"מ ברמ"ז הכהן והרא"ח בר"ם תוספי סמילא משרים רבות שהעידו בתו"ע כי יודעים ומכירים היטב את האיש אהרן בר' שמחה מנחם ואת אשתו פעסיה בת מאיר שנתגרשו בצ"ד לפני ימים אחדים וזוכרים כי מיום שבא מ' אהרן הנ"ל לסמילא וגשא האשה פעסיה הוא נקרא תמיד צפי כל רק אהרן ולא ידעו כלל מכינוי ארז והמגורשת נקראת תמיד צפי רוב בני העיר פעסיה ומקלט קורין לה פעסל הן בביתה או בבתר צפי העיר בפניה ושלא בפני' רק בשמות אלו חקרא ולא שמעו כלל משם פאליניא ואת יודעים בבירור זת"ד הגב"ע וכת"ר כתב ג"כ דבעת שה"ג אמר הפעל וכן האנשים שמעו אז דרך יחידים מעשים במספר קוראים אותה לעתים רחוקות, פאליניא מארקאוונא ודוקא בדברים עמה בל"ר וכת"ר ביאר במכתבו כל פרטי סדר השמות כסוד טעם ודעת ושאל חו"ד :

[ב] תשובה הנה נר המקום להחליך בזה ברחבה בהיות דאביי ורבא ולא נשאר לו רק לבאר ע"פ דעת גדולי האחרונים דעת חורה מברעת בעור החונן דעת כי הדברים פשוטים דהיט כשר ואין בזה שום חשש כי כחורה עשו וכן ראוי לעשות לכתחלה וכל רב מובהק היה מורה לעשות כן לכתחלה דהנה בענין שם ארון גם כן יש מקום ספק אם לכתוב המכונה או דמחקרי דאף דהרב מים חיים אבן העזר (כ"י נח) הביא תשו' הגאון בא"פ בזהלם לכתוב דמחקרי ארון אבל הגאון דברי חיים (כ"י עח) כתב לכתוב דוקא המכונה ואם יכתבו דמחקרי יש חשש פסול יעו"ש שהאר"ך בזה (ולדעו גרע זאת משאר המקומות שכתבו דמחקרי במקום המכונה כמובן ויעו"ש ג"כ בג"פ ס"ק סד) ובתשו' דברי שאול (להנאון מלבוז) סי' מ"ג האריך בפרט זה לכתוב דוקא דמחקרי ארון ואם כתבו

שכתבה שמתחא ג' צפי"א ויעו"ש מ"ש ב"ס מנחם משה חאה"ע (כ"י ח אות ד) ויש לחלק בין שינה בשם ע"פ חיה סיבה לשינה דמחמת חולי דלא שכיח כמובן וגם יש לחלק דהתם מתרנין העדים אף בדרך רחוקה יעו"ש בש"ע חו"מ (סי' ל) ויש בזה לסתור ולבנות אכמ"ל דכ"ו לפלפולא בעלמא אבל באמת אף אם נאמין לדברי המערער ג"כ יפה כתב רומ"ד דהיט כשר בדיעבד כיון דנכתב שמו כמו שנוהג במקום כו"נ כמבואר בש"ע (סי' צ) וכמ"ס הסוס' (גיטין לד) והוא מדברי הירושלמי והדברים פשוטים ולכאורה היה מקום להסתפק כיון דשם מחמת חולי הו' שם עיקר משום שעוקר שמו הראשון ויאל ממות לחיים א"כ אפשר דמעכב אף אם נשתנה שמו שלא במקום הכתיבה והנתינה אבל מדברי המהרי"ק שורש ל"ח שכתב דלעולם כותבין מקום הנתינה עיקר אף אם נשתנה שמו מחמת חולי במקום הכתיבה (יעו"ש ג"כ ב"ס ס"ק לד ובט"ז ס"ק ה מ"ש על המהרי"ק) הרי דלא נעקר שמו הראשון במקום הנתינה ע"י ששינה שמו מ"ח במק"א וכ"כ הגאון מאוה"ג מהר"מ מליובאוויטש בצ"ל אה"ע (סי' קפה) להדיא להקל בכ"ז דבמקום הכו"נ לא היה נודע רק משם ויאל וכן כתבו ואח"כ ערערו שבמק"א שינו שמו מחמת חולי להוסיף על יואל גם הם אברהם יעו"ש דאם לא היה נודע במקום כו"נ משם אחר הקיל אף שלא במקום עיגון והביא ג"כ מדברי המהרי"ק (יב"ט ג"כ ב"ס ק"צ ויעו"ש ג"כ בט"ז דיני שמ"ח סי"ב וי"ד ובדצ"ח שם ס"ק ב ואה"ש כלל ה ס"ק כ וכ"א וכ"צ ודו"ק) ובפרט דבג"ד גם ארון שערערו לא היה נודע להם אם קראו אותו אח"כ בשם השני ולפי דברי המכתבים מאדיו ואמו לא הוכירו כלל רק שם ישראל ארי' א"כ אף אם שינו שמו נראה דנשתקע אח"כ שם מ"ח וזוה העיקר דא"ל שני גיטין כמ"ס הב"ש ס"ק ל"ה וכ"כ כל האחרונים ועכ"פ בג"ד ס"ס מיהו איכא דלמא לא שינו כלל שמו ואח"ל דנשתנה דלמא נשתקע שם החולי וזוה לא הו' כס"מ משם אחד כיון דספק א' מהיר יותר מחבירו דבנשתקע אחד דעת בב"י לר"ך שני גיטין (ויעו"ש ב"ס ס"ק לה) משא"כ בספק זה דלא שינו כלל שמו יעו"ש בש"כ יו"ד כללי ס"ס דין יב ופר"ח שם אות י"ב במ"ש אפי' היכא דספק א' רק מוסיף במציאות ויעו"ש במלמ"ל פי"ח מה' א"כ ה"י ובבב"י מה"ק חו"ד סי' מא אות ד (ובחאה"ע (כ"י מג) סוד"ה ולא מלאתי דל"ע בזה שסותר א"ע למ"ס בחו"ד שם) ואכמ"ל דאיכא עוד ספק א' אפי' אם שינו שמו ולא נשתקע דלמא כדעת המקילין בלא נודע מזה במקום כו"נ הן אמת דיש אופן לברר הספיקות מאה"ק ויש לפלפל בענין ס"ס דאיכא לברורי (שמבואר דינו ברמ"א שם סי' קי ס"ט) דהיכא דאיכא טורח רב אין לברר יעו"ש בר"א"ש ע"י פ"ב (סי' לה) במ"ש כיון דאיכא ס"ס לא הטריחו חכמים וכו' ויעו"ש ובפרט בג"ד אף אם יבוררו הספיקות דנשתנה שמו מ"ח ולא נשתקע אכתי איכא עוד ספק דלמא כדעת המקילין (ונראה עיקר כדעתם כמנ"ל) בלא נודע במקום כו"נ משם החולי שבמקום אחר וא"כ הא כתב הנו"ב חו"ד (כ"י מג) אפי' רק בשני ספיקות דגם הרשב"א דמלר"ך בירור הינו דוקא דכול לברר שני הספיקות ולא ישראר לנו שום ספק משא"כ היכא דלא יבירר רק ספק א' בזה א"ל לברר יעו"ש וכ"כ בשו"ת רעק"א (סי' עו) מכש"כ בג"ד דיש שלשה ספיקות וא' לא יבורר דינו בזהלם (יעו"ש ג"כ מ"ש בספרי ברכת משה קוה"ט (כ"י עו אות ג) ובק"י יפה לבדיקה שער השני נתיב מ' א"צ) ועכ"פ בשלשה ספיקות מהני אפי' במקום חוקת א"א לרעת הש"כ דיני ס"ס אות כח דספק הראשון מגרע להחזקה ובפרט דיש לנו ג"כ ספיקא דדינא דאינו משתנה בשביל החזקה כמ"ס המשנה למנ"ך פ"ב מהס"ל ה"א וכ"ו לריוחא דמלמא אבל באמת